
ELS PLANS EDUCATIUS D'ENTORN 0-20

Febrer 2019

ÍNDEX

ELS PLANS EDUCATIUS D'ENTORN 0-20.....	1
0. INTRODUCCIÓ	3
1. DESTINATARIS	6
2. ÀMBIT TERRITORIAL.....	6
3. OBJECTIUS	6
3.1. Missió	6
3.2. Objectius generals	7
3.3. Descripció dels objectius generals.....	7
Objectiu metodològic: Potenciar el treball i l'aprenentatge en xarxa	13
4. LÍNIES D'INTERVENCIÓ DELS PLANS EDUCATIUS D'ENTORN.	15
5. AGENTS.....	16
6. ESTRUCTURA ORGANITZATIVA	17
7. DESENVOLUPAMENT D'UN PLA EDUCATIU D'ENTORN.....	19
7.1. Fase de formalització	19
7.2. Fase d'inici	19
7.3. Fase de desenvolupament.....	20
8. AVALUACIÓ	21
8.1. Avaluació inicial.....	21
8.2. Avaluació d'impacte	21
ANNEX 1: LÍNIES D'INTERVENCIÓ	23
Línies d'intervenció per desenvolupar l'objectiu 1: Contribuir a la millora de les condicions d'escolarització i a l'èxit escolar i educatiu.	23
Línies d'intervenció per desenvolupar l'objectiu 2: Potenciar l'educació en valors i el compromís cívic dels alumnes en un marc de convivència.	27
Línies d'intervenció per desenvolupar l'objectiu 3: Potenciar la implicació de les famílies en l'educació dels fills i filles i la participació en la vida escolar.	30
Línies d'intervenció per desenvolupar l'objectiu 4: Promoure l'educació intercultural i l'ús social de la llengua catalana com a element de cohesió social.....	34
Línies d'intervenció per desenvolupar l'objectiu 5: Potenciar els estils de vida saludable i fomentar la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva.	37

0. INTRODUCCIÓ

Un dels grans reptes de la societat actual és aconseguir l'èxit educatiu per a tots els nois i noies, siguin com siguin i vinguin d'on vinguin. Si bé la família i l'escola en són els principals responsables, cal destacar també que l'educació ens concerneix a tots i cadascun dels agents socials.

Vivim en una societat que s'ha anat definint com a complexa i líquida. Una societat on les paraules "canvi" i "mobilitat" esdevenen quotidianitat. Una societat amb grans transformacions, basada en les exigències del coneixement i en l'ús i l'abús de la informació. Una societat amb grans desequilibris i noves formes de desigualtat i de fractura social. Una societat amb moltes amenaces però també amb moltes oportunitats. Aquesta societat necessita persones amb altes capacitats professionals i, alhora, capaces de comprometre's cívicament en la construcció d'un país millor per a tots i totes. Cal construir conjuntament nous espais de ciutadania i afrontar, amb creativitat i responsabilitat, els reptes del futur immediat.

En aquest context, els centres educatius, malgrat la implicació i l'esforç de molts professionals, no poden esdevenir, tots sols, agents de transformació social. Més que mai sorgeix la necessitat d'una acció coordinada entre els diferents agents educatius que actuen en una zona geogràfica determinada en benefici de tots els nois i noies.

Amb aquesta finalitat, l'any 2005, el Departament d'Educació va iniciar els Plans educatius d'entorn (PEE), entesos com una proposta de cooperació educativa amb les entitats municipalistes i la col·laboració de la resta d'agents educatius d'un territori. Els PEE es van dissenyar amb la voluntat d'aconseguir l'èxit educatiu de tot l'alumnat, amb una atenció especial als més vulnerables, i contribuir a la cohesió social mitjançant l'equitat, el respecte i valor de la diferència en un marc de valors i elements compartits. L'element estratègic que es plantejava era el de donar continuïtat i coherència educativa entre l'educació formal, la no formal i la informal, en el benentès que l'èxit educatiu té més a veure amb la continuïtat i coherència de les diferents actuacions que reben els infants i joves, que no pas amb la suma de moltes accions descoordinades.

Cal assenyalar que, coincidint amb l'inici dels PEE, es produïa un fenomen que suposava un repte per al sistema educatiu català: l'arribada massiva d'alumnes d'origen estranger als centres. Els PEE, en aquell moment, van saber donar una resposta educativa, acollidora i inclusiva per als infants i joves nouvinguts i les seves famílies.

Al llarg del temps, els PEE han anat consolidant una nova forma de fer més interconnectada. Els centres educatius s'han anat obrint a l'entorn alhora que aquest han anat prenent

consciència de la seva tasca educadora. Mica en mica, s'ha anat consolidat una xarxa organitzada capaç de detectar i donar una resposta comunitària als reptes educatius. Per aconseguir-ho, s'ha avançat cap a una nova cultura organitzativa, la cultura de l'aprenentatge en xarxa. Una cultura que té la xarxa en el nucli de la seva definició i entén l'aprenentatge comunitari com una metodologia per cercar respostes més integrals i eficaces.

Després de més d'una dècada de funcionament, amb un munt d'experiències i bones pràctiques acumulades, els Plans educatius d'entorn han començat a consolidant-se com un instrument de transformació cultural, alhora que s'han anat reajustant als nous reptes i característiques del context social. En el moment actual, es constata, però, la necessitat d'avançar i aprofundir en alguns conceptes.

D'entrada, des d'una mirada més àmplia de l'educació, es posa en evidència la importància d'eixamplar l'àmbit d'atenció dels PEE més enllà dels ensenyaments obligatoris. D'una banda, cada cop són més els experts que ressalten la importància de fer de l'etapa 0-3 un espai educatiu de qualitat, tant per als infants com per a les famílies, que faciliti l'èxit en la transició a l'Educació Primària, permeti la detecció precoç i garanteixi l'acompanyament a les famílies en la seva tasca educadora.

D'altra banda, cal recordar que a Catalunya l'índex d'abandonament escolar està situat en un 17%, lluny encara del 10% fixat en l'estratègia europea per al 2020. En aquest sentit, la lluita contra l'abandonament en les etapes postobligatòries emergeix com un dels reptes primordials del sistema. Cal avançar en mesures d'acompanyament, orientació i suport a tot aquell alumnat que no gradua o bé presenta un risc d'abandonament significatiu. Així mateix cobren rellevància programes com els de noves oportunitats que han d'afavorir el desenvolupament de recorreguts formatius més ajustats a les necessitats dels joves.

Per tot això, es veu l'oportunitat d'ampliar la franja d'acció dels PEE dels 0 als 20 anys, un cop garantit que tots els joves hagin acabat amb èxit els seus estudis postobligatoris o s'hagin inserit en el món laboral.

Així mateix, la societat de la informació es caracteritza, entre altres factors, per la multiplicitat de contextos que ofereixen oportunitats d'aprenentatge i que cal sumar als de l'educació formal. Des d'aquesta perspectiva, cal posar també l'atenció en els aprenentatges que tenen lloc en els diferents espais educatius pels quals transiten els alumnes (educació formal, família, lleure educatiu, xarxes socials...) i en les connexions que s'estableixen entre ells, generant un contínuum educatiu que doni sentit al seu aprenentatge.

Entre tots i totes hem de ser capaços d'acompanyar l'alumne/a en la construcció d'un itinerari formatiu personalitzat que vinculi els aprenentatges formals i no formals i doni resposta a les seves necessitats i interessos.

Donada la rellevància de l'orientació en aquest procés, els PEE han d'apostar, també, per una acció comunitària d'orientació i acompanyament a l'alumnat de 0-20 anys i les seves famílies. Es veu necessària -més enllà de les mesures parcel·lades que es desenvolupen des de cadascuna de les etapes educatives- proporcionar un contínuum orientatiu que compti també amb els recursos i professionals del territori. Hem d'anar de l'orientació dels centres a un Pla d'orientació d'àmbit comunitari.

Avui, l'èxit educatiu és un repte tan necessari com complex. Cal reforçar la família com a primer referent educatiu i responsable del creixement i de la formació dels seus fills. És necessari també, dur a terme un treball conjunt que ens permeti una acció coherent i coordinada. En aquest sentit, intensificar la relació entre l'escola i la família constitueix una prioritat dels PEE. Cal donar resposta a aquests reptes sense deixar de banda el treball que s'ha dut a terme aquests darrers anys per avançar en la cohesió social en una societat plurilingüe i pluricultural. Per gestionar aquesta diversitat, els PEE han de seguir promovent la competència intercultural de tots els professionals educatius, una competència que els ha de permetre actuar de forma positiva en contextos multiculturals. En un moment en què les tecnologies ens permeten viure en temps real diferents cultures, l'acompanyament dels joves en la construcció d'una identitat de múltiples pertinences esdevé també una prioritat. Així mateix, cal promoure l'ús de la llengua catalana com a element d'igualtat d'oportunitats i cohesió social en un marc de reconeixement i valor per la diversitat lingüística.

En definitiva, hem d'entendre els Plans educatius d'entorn 0-20 com la voluntat d'avançar cap a un nou model educatiu que:

- Posa l'accent en la xarxa, entenent l'acció comunitària com una nova forma de concebre l'educació més integral i coordinada, de caràcter universal i no només com una mesura compensatòria orientada a l'alumnat més vulnerable.
- Vol anar del projecte de centre al projecte d'àmbit comunitari amb la voluntat de donar una resposta comunitària als reptes educatius més eficaç i coordinada.
- Cerca en la metodologia de treball i aprenentatge en xarxa una oportunitat de redefinir els processos d'ensenyament-aprenentatge dels centres educatius.
- Aposta per generar un contínuum educatiu (formal i no formal) que incrementi les possibilitats d'èxit acadèmic, personal i relacional de l'alumnat.
- Promou l'orientació i acompanyament de l'alumnat i les seves famílies dels 0 als 20 anys, especialment en la transició d'etapes educatives i situacions de vulnerabilitat.
- Impulsa la corresponsabilitat Escola i Família.
- Contribueix a la construcció d'un país cohesionat des de l'equitat, el respecte a la diferència en un marc de valors i elements compartits i el compromís cívic.

1. DESTINATARIS

L'actuació de corresponsabilització educativa dels Plans educatius d'entorn va adreçada a tots els infants i joves de 0 a 20 anys dels centres educatius públics i privats concertats d'una zona d'escolarització. Cal tenir present, però, que les actuacions dels Plans educatius d'entorn també s'adrecen, des d'una perspectiva proactiva, a tota la comunitat educativa.

2. ÀMBIT TERRITORIAL

L'àmbit territorial d'un pla educatiu d'entorn és la zona d'escolarització.

De tota manera, per assegurar la continuïtat i coherència educativa de 0 a 20 anys, cal que les dimensions mínimes d'un pla educatiu d'entorn siguin, almenys, d'una línia d'escolarització: un centre d'educació infantil i primària i un centre d'educació secundària.

Cal tenir en compte, també, que la implementació de Plans educatius d'entorn en contextos de dimensions excessivament grans dificulta el desenvolupament, la implicació i el compromís dels agents educatius que hi participen i suposa, a més, un afegit de complexitat en la gestió. És aconsellable, per tant, situar el sostre màxim d'un pla educatiu d'entorn en 11 línies d'escolarització d'ESO, amb les línies d'educació infantil i primària que li corresponen, les llars d'infants, els centres que imparteixen ensenyaments postobligatoris, de noves oportunitats i d'educació d'adults. El nombre total de nois i noies que ha d'atendre no hauria de superar els 4.500-5.000 alumnes. En qualsevol cas, els límits màxims i mínims han de respondre a criteris d'operativitat i efectivitat de les xarxes establertes.

D'altra banda, en el cas de municipis petits on no hi hagi centres d'educació secundària, cal promoure la intermunicipalització del Pla educatiu d'entorn per poder cobrir tota la franja educativa obligatòria.

3. OBJECTIUS

Per definir els objectius generals dels Plans educatius d'entorn partim de la **missió**.

3.1. Missió

- Afavorir l'èxit educatiu per a tot l'alumnat en totes les dimensions: personal, acadèmica, social i laboral.
- Treballar per la convivència i cohesió social.
- Aconseguir una xarxa educativa que doni una resposta global, integral i més eficaç als reptes educatius.

3.2. Objectius generals

1. Contribuir a la millora de les condicions d'escolarització i a l'èxit escolar i educatiu.
2. Potenciar l'educació en valors i el compromís cívic dels alumnes en un marc de convivència.
3. Potenciar la implicació de les famílies en l'educació dels fills i filles i la participació en la vida escolar.
4. Promoure l'educació intercultural i l'ús de la llengua catalana com a element de cohesió social.
5. Potenciar els estils de vida saludable i fomentar la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva.

Objectiu metodològic: Potenciar el treball i l'aprenentatge en xarxa.

A partir dels objectius generals, cada territori definirà els seus **objectius específics**.

3.3. Descripció dels objectius generals

1. Contribuir a la millora de les condicions d'escolarització i a l'èxit escolar i educatiu.

Una de les eines més potents de què disposa el sistema educatiu per garantir la igualtat d'oportunitats i la cohesió social és l'escolaritat obligatòria fins als 16 anys. Per contribuir a millorar les condicions d'escolarització caldrà garantir l'assistència als centres educatius de tots els infants i joves fins als 16 anys i aconseguir que l'oferta educativa de la zona permeti contextos educatius plurals i accessibles en igualtat d'oportunitats.

Entre els factors que influeixen en l'assoliment de l'èxit acadèmic i la consolidació dels aprenentatges n'hi ha molts de vinculats a condicions socials, familiars i personals que influeixen en l'escolarització. Per tant, reduir desigualtats entre col·lectius hauria de ser una prioritat en un sistema educatiu que aposta per les altes expectatives i l'èxit educatiu per a tothom.

Convé assenyalar, en aquest sentit, la importància d'una escolarització equilibrada, entesa com la distribució equitativa de l'alumnat d'una zona d'escolarització de manera que els centres escolars tinguin una composició social similar entre ells i equivalent a la de l'entorn on s'ubiquen. Vetllar per una escolarització equilibrada esdevé un factor clau en la construcció de

trajectòries personals d'èxit educatiu, especialment per aquells infants i joves més vulnerables i, alhora, un factor decisiu per a la cohesió social present i futura.

D'altra banda, l'actual context de la societat de la informació suposa canvis importants en el paràmetre de la formació humana, caracteritzats, entre altres factors, per la multiplicitat de contextos d'activitat que ofereixen oportunitats i recursos per aprendre, els quals s'han de sumar a les pròpies de l'educació formal. En la mesura que l'aprenentatge deixa d'estar associat exclusivament al context escolar, caldria també posar l'atenció en els aprenentatges que tenen lloc en els diferents contextos pels quals transita l'alumnat (educació formal, família, lleure educatiu, xarxes socials...) i en les connexions que s'estableixen entre ells.

L'itinerari formatiu personalitzat és la trajectòria formativa que l'alumne fa, amb ajuda de l'equip docent i la col·laboració de la família i altres professionals de la comunitat educativa, per tal de construir amb èxit el seu propi projecte de vida en les diferents dimensions, acadèmica, personal i social. Caldria avançar cap a la creació d'itineraris formatius personalitzats que donin resposta a les necessitats, interessos i objectius de l'alumnat. Caldria, a més, tenir ben present també, en el disseny d'aquests itineraris, els aprenentatges relacionals que es desprenen del procés de socialització de l'alumnat.

Fora bo, des d'una visió comunitària, posar a l'abast de l'alumnat una oferta educativa i formativa de qualitat que, més enllà de l'aula, garanteixi una proposta coordinada i complementària entre l'educació formal i la no formal. Caldria treballar des d'una mirada global per promoure la connexió d'aprenentatges, de manera que els contextos formals i no formals s'alternin i es complementin en un contínuum educatiu i es creïn condicions favorables a la millora de la formació i, per tant, a l'increment de les possibilitats d'èxit acadèmic, educatiu, personal i professional de l'alumnat.

Així mateix, amb la voluntat de facilitar la construcció de biografies d'èxit escolar i educatiu per a tothom, caldria fer un pas més i avançar cap a un model educatiu que aposta per l'orientació i l'acompanyament a l'alumnat 0-20 i les seves famílies al llarg de tot el procés educatiu i, de manera molt especial, en els moments de canvi entre etapes educatives. Caldria impulsar la creació d'un servei d'orientació que, des d'una perspectiva comunitària, tingui com a objectiu millorar les expectatives d'èxit educatiu i evitar l'absentisme i l'abandonament escolar.

Destaquem, entre els moments clau, la transició de la família a l'escola; de l'escola infantil a la primària; de l'escola primària al centre de secundària (pel que suposa de canvi de cultures docents i per la influència particular del grup d'iguals sobre els adolescents); de la secundària obligatòria a la secundària postobligatòria) i de l'escola al món del treball.

En aquest mateix sentit, es veu la necessitat d'impulsar accions educatives per als joves de 16 a 20 anys que, un cop acabada l'etapa obligatòria no hagin graduat o es trobin en risc

d'abandonament escolar, per tal d'oferir-los mesures de suport escolar específic, adaptat a les seves necessitats i objectius que els permetin la compleció d'itineraris formatius d'èxit educatiu. Finalment, l'acció coordinada entre centres del territori i la projecció comunitària de la xarxa de centres esdevé un element fonamental a l'hora de generar condicions òptimes d'escolarització de tot l'alumnat i reduir factors de desigualtat inicial.

Per donar resposta a aquest objectiu es poden impulsar actuacions que desenvolupin les línies següents d'intervenció:

- Promoció d'una escolarització equilibrada.
- Prevenció, detecció i intervenció davant l'absentisme i l'abandonament escolars.
- Creació d'itineraris formatius personalitzats.
- Orientació i suport d'àmbit comunitari a l'alumnat 0-20 i les seves famílies.
- Coordinació entre centres i projecció comunitària de la xarxa de centres.

(Vegeu el desenvolupament d'aquestes línies en l'Annex 1).

2. Potenciar l'educació en valors i el compromís cívic dels alumnes en un marc de convivència.

Garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom va més enllà de garantir la plena escolarització. El respecte i la valoració de la diversitat en el marc d'una política igualitària pel que fa a drets i deures, juntament amb la participació en els diferents espais educatius, desemboquen en el concepte d'equitat.

Un principi bàsic d'equitat i d'inclusió educativa és la participació. "Sentir-se part de" és la primera condició perquè l'alumnat s'impliqui en el seu procés educatiu i poder, així, incidir en els afers col·lectius que l'afecten. Els Plans educatius d'entorn haurien de promoure la participació de tots els infants i joves, especialment els més vulnerables, en els diferents espais educatius: des de l'aula fins a les activitats complementàries, les extraescolars i aquelles que s'ofereixen des de diferents àmbits en temps de lleure.

Així mateix, convé tenir en compte, en els paràmetres de la societat del segle XXI, la importància de promoure la participació com a dret dels infants i joves i el compromís cívic com a element imprescindible en la formació de la ciutadania activa. Educar en la participació és un element clau per a generar aquesta ciutadania activa i democratitzar els sistemes polítics. És aquella idea que a participar, se n'aprèn participant i a ser ciutadà, se n'aprèn exercint-ne.

D'altra banda, caldria destacar la importància de les accions que desenvolupen les associacions d'educació en el lleure, ja sigui des de l'escoltisme o des dels moviments d'esplai, com a eina d'educació en valors i de cohesió social. El seu projecte de transformació social promou de forma explícita el sentit de pertinença, el compromís cívic i l'arrelament al territori.

En aquest mateix sentit és important també contribuir, consolidar i facilitar des de l'àmbit comunitari el projecte de Servei comunitari, en què els joves, amb la finalitat de millorar el seu entorn, realitzen un servei a la comunitat, alhora que aprenen l'exercici actiu de la ciutadania.

Seria bo posar també l'accent en la convivència com un d'element d'interrelació, d'educació en valors i de gestió positiva dels conflictes. Sovint, allò que passa a l'aula es gesta en el context i els centres educatius no poden afrontar aquesta situació tots sols. Caldria, per tant, que entre tots fóssim capaços de donar una resposta comunitària al repte convivencial del territori.

Per donar resposta a aquest objectiu es poden impulsar actuacions que desenvolupin les següents línies d'intervenció:

- Promoció de la participació de l'alumnat en espais de lleure i en el lleure educatiu.
- Incentivació de l'associacionisme infantil i juvenil i altres formes de participació.
- Promoció del Servei comunitari.
- Impuls d'accions orientades a millorar la convivència.

(Vegeu el desenvolupament d'aquestes línies en l'Annex 1).

3. Potenciar la implicació de les famílies en l'educació dels fills i filles i la participació en la vida escolar.

Avui, l'èxit educatiu és un repte tan necessari com complex. L'educació és un factor clau per al futur d'un país i ateny tota la societat, però principalment la família i l'escola. En aquest sentit, d'una banda cal reforçar la família com a primer referent educatiu i responsable del creixement i de la formació dels seus fills i, des del moment de l'acollida, enfortir els vincles entre l'escola i família per tal que es produeixi acció educativa coherent i coordinada. Família i escola tenen un mateix objectiu: l'èxit educatiu dels fills. L'assoliment d'aquest objectiu comú requereix, alhora, l'ús d'estratègies que també haurien de ser compartides.

Les AMPA són element clau per promoure la implicació de les famílies en els centres educatius. Per aquest motiu és molt important desenvolupar accions específiques de dinamització, afavorint que esdevinguin entitats actives i que disposin de les eines necessàries per exercir la seva funció. Tanmateix, no podem considerar les famílies ni els centres educatius de manera descontextualitzada. Cal situar l'entorn com un context de primer ordre, capaç de crear oportunitats. És important facilitar la coordinació entre les diferents AMPA a fi de fomentar la participació de les famílies en el fet educatiu des d'una perspectiva comunitària.

Per donar resposta a aquest objectiu, es poden impulsar actuacions que desenvolupin les següents línies d'intervenció:

- Promoció de l'acollida a les famílies.
- Implicació de les famílies en l'educació dels fills.

- Promoció de la participació de les famílies.
- Promoció de la formació de les famílies.

(Vegeu el desenvolupament d'aquestes línies en l'Annex 1).

4. Promoure l'educació intercultural i l'ús de la llengua catalana com a element de cohesió social.

Ser ciutadans d'una societat multicultural requereix una nova manera d'entendre el món. A Catalunya, es treballa per teixir un model intercultural que construeixi un futur compartit i cohesionat. Un model que treballa, de manera equilibrada i al mateix temps, per:

- L'equitat, és a dir la igualtat d'oportunitats, tant en l'accés com en la permanència i la sortida del sistema educatiu, i les altes expectatives envers tots els alumnes. En aquest sentit, caldria recordar que l'educació ha estat i ha de seguir sent un element imprescindible d'ascens social.
- El reconeixement i valor de la diferència com una forma d'igualar-nos en dignitat, però també de créixer i convida sumant des de les singularitats que tots tenim.
- Un marc de valors i elements convivencials compartits que configurin també una identitat col·lectiva. En aquest sentit caldria promoure valors i drets democràtics i la llengua catalana com un element d'igualtat d'oportunitats i de cohesió social.

Per garantir la igualtat de drets i deures, cal que tota la població de Catalunya sigui capaç d'utilitzar oralment i per escrit tant el català com el castellà (i l'occità d'Aran, si escau).

La competència comunicativa i lingüística s'adquireix, en gran mesura, amb l'ús de la llengua i això només és possible des de la interacció social. Per potenciar l'ús de les dues llengües minoritàries -i assegurar-ne un bon coneixement, tal com estableix el marc legal, cal que el català (o l'occità a l'Aran) tingui un ús social preminent en l'entorn educatiu.

Sovint, però, els espais d'ús de la llengua catalana queden reduïts a contextos formals o a entorns amb poca diversitat lingüística. Aquest fet situa molts infants i joves que no tenen el català com a llengua pròpia en una clara situació de desavantatge a l'hora d'adquirir la plena competència en aquesta llengua. En l'aprenentatge d'una llengua hi intervenen també aspectes socials i emocionals com sentir-se part de la comunitat, sentir-se acollit i reconegut, és a dir, requereix una actitud positiva cap a la llengua i la comunitat.

Tenint en compte aquests factors, fora bo crear i promoure espais d'ús del català en contextos significatius, interessants i acollidors, especialment per aquells infants i joves amb menys possibilitats de practicar el català.

Tanmateix no podem reduir el fet lingüístic només a un fet comunicatiu. En un entorn multilingüe, la llengua pròpia del país ha de tenir un paper fonamental en la cohesió social.

L'existència d'una llengua comuna que permeti la comunicació i la interacció entre tots els membres de la societat és fonamental si es vol evitar la guetització i garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom, sigui quina sigui la seva procedència i la seva llengua d'origen.

D'altra banda, en un entorn cada vegada més plurilingüe, caldria treballar amb tota la comunitat la valoració –i la presència– de totes les llengües com a part del patrimoni comú. En aquest marc serà important promoure l'aprenentatge de les llengües i cultures d'origen de la nova ciutadania presents a l'entorn i posar-les a l'abast de tots els alumnes.

Per donar resposta a aquest objectiu, es poden impulsar actuacions que desenvolupin les següents línies d'intervenció:

- Promoció de l'educació intercultural.
- Promoció de l'ús social de la llengua catalana.
- Reconeixement i valoració de la diversitat lingüística i cultural.

(Vegeu el desenvolupament d'aquestes línies en l'Annex 1).

5. Potenciar estils de vida saludable i fomentar la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) defineix la salut com un estat de complet benestar físic, mental i social, i no solament l'absència d'afeccions o malalties, i descriu la salut mental com la capacitat d'establir unes relacions harmonioses amb els altres i la participació constructiva a les modificacions de l'ambient físic i social. En aquest sentit, la salut mental és la base per al benestar i funcionament efectiu de la persona i de la comunitat.

Malauradament, en societats avançades des del punt de vista econòmic que estimulen el consumisme i l'hedonisme, amb avenços tecnològics que han fet canviar la manera d'entendre el lleure i també la vida, s'ha constatat un augment d'alguns indicadors com el sedentarisme, la sobrealimentació o el contacte amb les addiccions, entre altres, que emergeixen ja en la infància i que s'arrossegueu o incrementen en l'edat adulta.

La comunitat científica veu la necessitat d'educar, des de la primera infància, en uns hàbits saludables: alimentació equilibrada, pràctica habitual d'activitat física, relacions interpersonals...amb la finalitat de mantenir una bona salut a nivell físic, psicològic i social. També ressalten els efectes positius que aquests aspectes tenen sobre la memòria o la capacitat d'aprenentatge.

Aquest plantejament però, requereix de l'adquisició d'uns hàbits i d'una acció més global i coordinada entre els diferents espais per on transita l'alumne per aconseguir-ho.

Seria bo dur a terme una acció educativa conjunta i complementària entre les famílies, els centres educatius i tots els altres agents i entitats educatives de l'entorn, establint uns objectius compartits, elaborant una diagnosi de necessitats, planificant activitats i avaluant-les.

Per donar resposta a aquest objectiu caldria impulsar actuacions que desenvolupin les següents línies d'intervenció:

- Actuacions per promoure estils de vida saludable des d'una perspectiva comunitària.
- Actuacions per promoure la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva des d'una perspectiva comunitària.

(Vegeu el desenvolupament d'aquestes línies en l'Annex 1).

Objectiu metodològic: Potenciar el treball i l'aprenentatge en xarxa

L'èxit educatiu és el resultat de les diferents accions educatives que incideixen en infants i joves. Aquests aprenen a través dels diferents espais i temps en què transcorre la seva vida: el temps familiar, el temps escolar lectiu i també el no lectiu, el del lleure formal i els espais de relació informal.

Caldrà una acció coordinada entre els diferents agents de l'educació formal i la no formal que doni continuïtat i coherència a l'acció educativa d'aquests espais. En aquest sentit, pren una especial rellevància la configuració d'una xarxa educativa.

Entenem una xarxa educativa com el conjunt de nodes, d'agents educatius, que interactuen, cadascú des de la seva competència, en una acció comunitària coherent i coordinada, sistematitzada i orientada a l'assoliment d'objectius comuns al voltant d'un projecte educatiu compartit. Aquesta perspectiva suposa avançar cap una nova manera de fer, cap a una cultura de treball i aprenentatge en xarxa (TAX), una cultura que posa l'accent en la xarxa i crea coneixement col·lectiu.

Internet esdevé el suport natural d'aquest model organitzatiu en xarxa i contribueix al seu funcionament en tant que facilita la superació de condicionants com el temps i l'espai. Les tecnologies de la informació i la comunicació permeten compartir informació en temps real entre diferents agents i des dels diferents espais.

Cal entendre el Pla educatiu d'entorn com una plataforma organitzativa on participen els diferents agents de la comunitat educativa: centres, famílies, alumnat, serveis educatius, administració local i entitats socioeducatives de l'entorn. El pla educatiu d'entorn ofereix un espai idoni per desenvolupar una estructura prou forta per guiar l'acció envers els objectius comuns i, alhora, exercir un lideratge flexible i distribuït que permeti que els diferents membres, en el marc de la seva competència i expertesa, es comprometin amb el projecte i prenguin iniciatives.

Pertànyer a un pla educatiu d'entorn implica participar en la diagnosi de necessitats del territori i en la definició d'objectius, compartir significats i desenvolupar accions coherents i complementàries amb la resta d'agents educatius. Tenim un objectiu comú: l'èxit educatiu de tot l'alumnat.

Per donar resposta a aquest objectiu caldria impulsar les següents actuacions:

- Implementació de Projecte d'Àmbit comunitari (PdAC) en funció de les necessitats de cada territori.
- Formació de treball i aprenentatge en xarxa interprofessional.
- Impuls d'espais de trobada i reflexió (grups de treball temàtics) capaces de detectar necessitats i elaborar propostes.

4. LÍNIES D'INTERVENCIÓ DELS PLANS EDUCATIUS D'ENTORN.

Objectius generals	Línies d'intervenció relacionades
1. Contribuir a la millora de les condicions d'escolarització i a l'èxit escolar i educatiu.	1. Promoció d'una escolarització equilibrada
	2. Prevenció, detecció i intervenció davant l'absentisme i l'abandonament escolar
	3. Creació d'itineraris formatius personalitzats.
	4. Orientació d'àmbit comunitari a l'alumnat 0-20 i les seves famílies.
	5. Coordinació entre centres i projecció comunitària de la xarxa de centres.
2. Potenciar l'educació en valors, el compromís cívic dels alumnes en un marc de convivència	6. Promoció de la participació de l'alumnat en espais de lleure i en el lleure educatiu.
	7. Incentivació de l'associacionisme infantil i juvenil i altres formes de participació.
	8. Promoció del Servei comunitari.
	9. Impuls d'accions orientades a millorar la convivència.
3. Potenciar la implicació de les famílies en l'educació dels fills i la participació en la vida escolar.	10. Promoció de l'acollida a les famílies.
	11. Implicació de les famílies en l'educació dels fills.
	12. Promoció de la participació de les famílies.
	13. Promoció de la formació de les famílies.
4. Promoure l'educació intercultural i l'ús de la llengua com a element de cohesió social	14. Promoció de l'educació intercultural.
	15. Promoció de l'ús social de la llengua catalana.
	16. Reconeixement i valoració de la diversitat lingüística i cultural.
5. Potenciar els estils de vida saludable i fomentar la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva.	17. Promoció d'estils de vida saludable des d'una perspectiva comunitària.
	18. Promoció de la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva des d'una perspectiva comunitària.

Objectiu metodològic:

- Implementació de projectes d'àmbit comunitari (PdAC), en funció de les necessitats de cada territori.
- Formació de treball i aprenentatge en xarxa interprofessional.
- Impuls d'espais de trobada i reflexió (Grups de treball temàtics).

5. AGENTS

Per al desenvolupament d'un Pla educatiu d'entorn cal la implicació i participació activa de tots els agents educatius del territori. El Pla educatiu d'entorn ha de promoure la participació de tots ells i garantir-ne la representació:

- L'administració local.
- Els centres educatius.
- Els serveis educatius.
- Les AMPA i les famílies.
- L'alumnat.
- Professionals d'altres departaments de la Generalitat al territori.
- El teixit associatiu del barri o municipi.
- Entitats culturals, esportives i de lleure.

Cal no oblidar que els infants, adolescents i joves no són només destinataris, sinó també membres actius del desenvolupament dels Plans educatius d'entorn. Cal comptar, doncs, no només amb les seves necessitats, sinó amb les seves opinions, els seus punts de vista i les seves propostes. Incloure'ls en les estructures participatives formarà part de la seva educació cívica i de la vitalitat dels projectes comunitaris.

D'altra banda, si bé és necessària la implicació de tots els agents educatius, és especialment rellevant el paper dels centres educatius com a principal element socialitzador i l'únic espai compartit per tots els infants i joves. En aquest sentit, el centre hauria de:

1. Alinear el Projecte educatiu de centre amb el projecte del Pla educatiu d'entorn per tal de garantir l'eficàcia i la coherència de les accions educatives dels diferents agents educatius del territori.
2. Fomentar la implicació dels membres de la comunitat escolar en els grups de treball que es creïn i en la presa de decisions del Pla educatiu d'entorn.
3. Promoure la participació activa de l'alumnat en l'aula, el centre i l'entorn, i en les associacions i entitats de lleure.
4. Promoure la participació de les famílies i la implicació en el procés educatiu dels seus fills.
5. Promoure la competència intercultural de tota la comunitat escolar i potenciar l'ús del català com elements de cohesió en els diferents espais dels centre (tant formals com informals).

6. Incorporar en l'orientació educativa i l'acció tutorial, l'elaboració d'itineraris formatius personalitzats que connectin els diferents contextos d'aprenentatges formals i no formals d'acord amb les necessitats i interessos de l'alumnat.
7. Potenciar la coordinació i el treball i l'aprenentatge en xarxa amb els agents educatius de la zona en pro d'un objectiu comú, l'èxit educatiu de tot l'alumnat.
8. Coordinar-se i col·laborar amb les entitats d'educació en el lleure més properes i facilitar, si escau, els recursos i instal·lacions del centre per al desenvolupament de les seves activitats.

I per últim, assenyalar la importància de la col·laboració i la participació del voluntariat i del monitoratge en l'execució dels Plans educatius d'entorn. Per això, cal que aquest sector gaudeixi d'una formació prèvia a la seva implicació que els situï en els objectius del Pla educatiu d'entorn i també els doni estratègies per poder dur a terme la seva actuació en les millors condicions. Així mateix, per tal d'optimitzar la seva participació cal facilitar la seva presència en els diferents espais de reflexió i treball.

6. ESTRUCTURA ORGANITZATIVA

Un Pla educatiu d'entorn és un model obert que parteix de les realitats locals; per tant, cada localitat o zona l'ha d'adequar a les seves necessitats i a la seva pròpia estructura organitzativa, sense desvirtuar-ne el caràcter participatiu i el lideratge que comparteixen l'Ajuntament i el Departament d'Educació.

Com a criteri general, és important tenir present el fet de no duplicar estructures en el territori, per la qual cosa s'ha d'aprofitar i potenciar els consells escolars municipals com a òrgans de dinamització educativa.

La diversitat de models d'estructura no ha de dificultar, però, el desenvolupament de tres aspectes fonamentals:

La representativitat – per propiciar la participació i que tothom se senti que en forma part.

L'operativitat – per fer efectiu i eficaç el desenvolupament del Pla.

La reflexió i l'aprenentatge comunitari – per compartir significats, propiciar el diàleg, la detecció de necessitats i una proposta d'actuacions comunitària.

Comissions participatives o grups de treball. Grups formats per diferents agents educatius que interactuen i reflexionen sobre un tema específic per diagnosticar necessitats, elaborar propostes d'actuacions i valorar-ne els resultats. No són grups de gestió. La reflexió, igual que l'aprenentatge, exigeix temps i actitud de diàleg.

Per articular l'acció d'aquests grups amb la resta de l'acció del Pla, la figura del coordinador/a és imprescindible. El coordinador/a serà el responsable de vehicular les propostes a les comissions de gestió i de decisió oportunes.

Els Plans educatius d'entorn establiran les comissions participatives o grups de treball dels àmbits que considerin necessaris, aprofitant, si escau, les plataformes ja existents al territori.

Comissió operativa. És l'espai on es fa possible que el Pla funcioni i es dinamitzi. No és un òrgan decisor, és un òrgan de gestió.

Li correspon coordinar i dinamitzar el treball de les comissions participatives, assegurar la coherència de les actuacions amb els objectius establerts i fer possible que les decisions institucionals es concretin i es realitzin.

Ha d'elaborar el pla d'actuació i la memòria de cada curs a partir de les propostes de les comissions i de les prioritats establertes que presenta a la Comissió representativa i institucional per a la seva aprovació.

Aquesta Comissió, la formen aquelles persones que designi la Comissió representativa i institucional així com el membre que l'haurà de coordinar. Pot estar composta pels tècnics que aporta el Departament d'Educació i l'Ajuntament, un representant dels centres educatius, de les AMPA, de l'alumnat i d'algun dels agents socials en representació de les associacions i entitats del sector. Convé, però, que tingui un nombre reduït de membres perquè sigui realment eficaç.

Comissió representativa i institucional. És l'òrgan de decisió. Acull els representants de les diferents entitats, associacions i organismes que participen en el Pla educatiu d'entorn (Ajuntament, Departament d'Educació i altres departaments o institucions).

En aquesta Comissió és on es fixen les grans orientacions del Pla, se'n fa el seguiment i s'aprova el projecte marc, el pla d'actuacions i la memòria de cada curs. També és on es decideix la composició de la comissió operativa i les comissions participatives.

La presideix l'alcalde/essa o regidor/a en qui delegui i actua com a vicepresident/a el director/a dels Serveis Territorials d'Educació o la persona en qui delegui.

Sense desvirtuar el caràcter participatiu i el lideratge compartit entre l'Ajuntament i el Departament d'Educació, cada Pla educatiu d'entorn, a partir de la seva realitat, adequarà l'estructura organitzativa d'aquesta Comissió a les seves necessitats.

És important disposar del suport d'una eina telemàtica que faciliti la comunicació i la participació entre les diferents comissions i agents per ajudar a compartir el coneixement i a difondre informacions, decisions i actuacions.

7. DESENVOLUPAMENT D'UN PLA EDUCATIU D'ENTORN

La implementació d'un Pla educatiu d'entorn demana un procés que asseguri la implicació de tots els agents educatius que han de participar-hi.

L'inici del Pla educatiu d'entorn és el moment de fer una diagnosi compartida per definir les necessitats i objectius, proposar les línies d'actuació i establir les coordinacions necessàries. El procés d'implementació d'un Pla educatiu d'entorn es desenvolupa en diverses fases:

7.1. Fase de formalització

La comunitat educativa i les entitats municipalistes manifesten al director/a dels Serveis Territorials la voluntat d'iniciar un treball comunitari que es reflecteix en la petició de formar part del col·lectiu de Plans educatius d'entorn. Els Serveis Territorials faciliten als Serveis Centrals del Departament d'Educació aquesta demanda i s'aprova la sol·licitud de concessió d'un Pla educatiu d'entorn. Aquesta fase culmina amb la signatura del conveni de col·laboració entre el Departament d'Educació i l'Ajuntament.

7.2. Fase d'inici

Es tracta de concretar la implicació i la participació de tots els agents i totes les entitats del territori en el projecte. És important que tothom conegui en què consisteix un Pla educatiu d'entorn, què pretén i com s'ha de desenvolupar.

Durant aquesta fase cal assegurar:

a. La sensibilització. No hi ha possible transformació cultural si les persones implicades no veuen la necessitat de canvi. Els Plans educatius d'entorn són una iniciativa de transformació cap a una nova forma de treballar el fet educatiu, més enllà dels centres, amb interacció comunitària, compartint significats i objectius entre els diferents agents educatius. El grau d'èxit del Pla educatiu depèn, en gran mesura, de que els seus participants comparteixin aquesta visió, en vegin la necessitat i es comprometin amb aquest projecte.

b. La diagnosi. Detectar les necessitats del territori de manera conjunta i compartida entre tota la comunitat educativa. Aquesta diagnosi ha de permetre l'elaboració d'un projecte amb uns objectius específics i unes línies d'intervenció que responguin a unes necessitats reals i sentides. També ha d'ajudar a proporcionar un major compromís dels diferents agents amb el projecte. El Departament d'Educació facilita eines de diagnosi per als diferents agents.

c. El mapa de recursos. Anàlisi acurada de les disponibilitats del territori pel que fa als recursos existents per part de cada una de les entitats i agents que hi participen i les relacions establertes entre cadascun dels participants.

d. Acords de compromís. Recollida dels acords de compromís de tots els agents implicats en el Pla educatiu d'entorn: relació dels acords d'adhesió al Pla, del compromís de participació, de difusió dels seus principis, de dinamització i seguiment de les actuacions, etc. per part del màxim nombre d'agents implicats en el projecte comunitari (partits polítics, serveis educatius, consells escolars dels centres educatius, consells escolars municipals, associacions d'alumnat, associacions de mares i pares, associacions i entitats educatives del municipi...).

e. Elaboració del projecte marc. Elaboració d'un projecte marc on s'especifiquin els objectius específics del Pla educatiu d'entorn – d'acord amb els objectius generals marcats pel Departament d'Educació i les necessitats detectades-, els indicadors d'avaluació del projecte i les línies d'intervenció.

f. La definició i constitució de l'estructura organitzativa. És important que el Pla educatiu d'entorn orienti els mecanismes de participació, representació, reflexió i gestió del conjunt de la comunitat educativa a aconseguir els seus objectius estratègics i s'organitzi en estructures àgils i eficaces. **(Vegeu apartat 6 Estructura organitzativa).**

g. La difusió i la formació de tots els agents educatius. Cada un dels col·lectius implicats ha de difondre entre els seus membres el projecte i objectius del Pla educatiu d'entorn i ha d'establir i fer conèixer els mecanismes de participació i representativitat que permetran a tothom fer sentir la seva veu i garantir les seves aportacions al projecte comú. Aquesta sensibilització i formació a tots els agents que hi intervenen és prioritària per assegurar la interiorització dels objectius, la participació i el compromís explícit en el procés.

h. Avaluació inicial. Cal obtenir, ja des del mateix moment d'inici del Pla educatiu d'entorn, una instantània que ens permeti, més tard, fer la comparació amb els resultats posteriors obtinguts.

7.3. Fase de desenvolupament

Un cop constituïdes les plataformes estructurals, definits els objectius específics i les línies d'intervenció, caldrà passar a la fase de desenvolupament del projecte:

- a. Concreció del pla anual d'actuacions.** Cada Pla educatiu d'entorn, amb la participació de tots els agents educatius, acorda i planifica el disseny d'una sèrie d'actuacions per donar resposta als objectius que s'han prioritzat. Aquest projecte d'actuacions ha de ser aprovat per la Comissió representativa i institucional.
- b. Aplicació del projecte d'actuacions.** Es posen en marxa les actuacions i se'n fa el seguiment.

- **Memòria anual**

En finalitzar cada curs escolar es refelexiona sobre el funcionament del pla anual d'actuacions, es comprova el grau d'assoliment dels objectius i s'elabora propostes de millora sobre les quals es planificarà el pla d'actuacions del curs següent. La memòria anual ha de ser aprovada per la Comissió representativa i institucional.

8. AVALUACIÓ

L'avaluació del Pla educatiu d'entorn l'entenem com un procés necessari per a la millora constant i que forma part del mateix desenvolupament del projecte. És un procés amb caràcter cíclic que evoluciona a partir de la reflexió sobre els resultats de les actuacions, els processos realitzats i l'assoliment dels objectius. Un procés d'avaluació requereix, com a mínim, d'una avaluació inicial i una avaluació d'impacte.

8.1. Avaluació inicial

Ha de detectar les necessitats educatives i socials que hi ha al municipi en el moment que s'inicia el Pla educatiu d'entorn. Disposa d'un instrumental analític (indicadors) construït sobre els objectius dels Plans educatius d'entorn que permet realitzar, mitjançant una actualització periòdica, avaluacions progressives de la implementació dels corresponents programes d'actuacions del Pla educatiu d'entorn. Els resultats d'aquesta avaluació serviran com a referència per a l'avaluació d'impacte.

8.2. Avaluació d'impacte

Aquesta eina, prevista cada quatre anys, vol ser un moment de reflexió compartit i participat per tal de fer els canvis necessaris en el rumb del Pla de manera que s'assoleixin, al màxim, els seus objectius.

Aquesta avaluació té dues finalitats:

- Conèixer, mitjançant una comparativa amb els resultats de l'avaluació inicial, quin és l'impacte sobre l'èxit educatiu i la cohesió social i sobre cadascun dels objectius generals dels Plans educatius d'entorn.
- Reflexionar sobre la situació i planificar les línies de continuïtat del treball educatiu endegat en el territori d'una manera sostenible.

És a dir, es pretén reflexionar des d'una perspectiva que tingui en compte el passat, el present i el futur a partir d'una visió retroactiva *-què hem fet?, què hauríem d'haver fet?-*, d'una visió interactiva *-què estem fent?-* i d'una visió prospectiva *-què farem?-*

Aquesta avaluació ha de permetre comparar els impactes i canvis, tant a nivell substantiu com relacional i cultural, del projecte.

A més de l'avaluació inicial i d'impacte que, de forma sistemàtica, realitza el Departament d'Educació, caldria, des de l'àmbit territorial, realitzar avaluacions de procés, enteses com aquelles que ens han de permetre reajustar o reorientar el projecte per tal d'assolir els objectius pretesos.

ANNEX 1: LÍNIES D'INTERVENCIÓ

Per organitzar el desenvolupament del projecte i concretar-ne les actuacions, d'acord amb els objectius plantejats, cal traçar unes línies d'intervenció que l'orientin. Cada territori, segons la seva trajectòria prèvia i la seva situació actual, pot proposar noves i diverses línies d'intervenció a l'hora d'organitzar el desenvolupament del projecte.

Així mateix, es plantegen unes línies d'intervenció que responen directament i de forma prioritària als objectius generals del Pla.

Línies d'intervenció per desenvolupar l'objectiu 1: Contribuir a la millora de les condicions d'escolarització i a l'èxit escolar i educatiu.

1. Promoció d'una escolarització equilibrada.

Actuacions orientades a disminuir la segregació escolar i fer-ne decreixer els riscos.

Lluitar contra la segregació escolar és vetllar perquè els diferents centres escolars d'una mateixa zona d'escolarització tinguin una composició social semblant entre ells i equivalent a la de l'entorn on s'ubiquen. En aquest sentit, i per tal de fer una proposta d'escolarització equilibrada, factors com la distribució equitativa de l'alumnat, la reducció de ràtios, l'orientació i acompanyament de les famílies, l'equilibri en la qualitat de la prestació d'un servei educatiu de la zona o l'increment de la corresponsabilització dels centres educatius orientada a corregir prejudicis socials entre la ciutadania són del tot rellevants.

Accions prioritàries d'aquesta línia d'intervenció:

- Distribució equitativa de l'alumnat entre els centres de la zona.
- Orientació i acompanyament de les famílies en el moment d'escollir el centre per als fills i filles des d'una projecció comunitària de la xarxa de centres.

2. Prevenció, detecció i intervenció davant l'absentisme i l'abandonament escolar.

Actuacions orientades a evitar l'absentisme i l'abandonament escolar prematur.

L'assistència de l'alumnat als centres educatius és, òbviament, una condició necessària per a l'assoliment de l'èxit escolar. Així doncs, prevenir, detectar i intervenir davant l'absentisme i l'abandonament escolar prematur serà una línia d'intervenció fonamental a l'hora de garantir la consecució de l'èxit escolar i educatiu. Vista la multifactorialitat d'elements que intervenen en l'absentisme i l'abandonament, serà convenient abordar el fenomen de forma global i integral entre els diferents agents implicats d'un territori, mitjançant l'elaboració d'un protocol d'absentisme d'àmbit comunitari que, a partir de l'anàlisi de factors de risc detectats, aporti els de protecció necessaris per prevenir i adoptar les mesures per fer-hi front.

Convé destacar també, en aquest sentit, el paper fonamental que, en aquest àmbit, tenen les famílies. La responsabilitat primordial de la criança i formació d'infants i adolescents correspon als pares, mares o persones que tenen atribuïdes la seva tutela o guarda (Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència). Per tant, es evident la importància de proposar accions de sensibilització a les famílies sobre la seva responsabilitat en l'educació dels fills i filles, posant en valor l'escolarització com a eina per garantir la igualtat d'oportunitats i l'èxit educatiu dels fills i filles.

L'orientació i l'acció tutorial des dels centres educatius esdevenen una altra línia d'intervenció cabdal per prevenir l'absentisme i l'abandonament escolar prematur i acompanyar l'alumnat i les seves famílies en la construcció de trajectòries educatives d'èxit. Garantir suport i acompanyament esdevindrà especialment rellevant en els moments crítics de transició entre etapes i amb l'alumnat més fràgil i vulnerable.

Acció prioritària d'aquesta línia d'intervenció:

- Elaboració d'un protocol d'absentisme d'àmbit comunitari.
- Implementació de programes de suport entre iguals

3. Creació d'itineraris educatius formatius personalitzats.

Actuacions orientades a proporcionar recursos i estratègies per a la creació d'itineraris formatius personalitzats que connectin els diferents espais i temps educatius de l'àmbit formal i no formal.

Els contextos educatius, avui més que mai, cal comprendre'ls en un sentit ampli i global: centres educatius, famílies, entitats d'educació en el lleure, esportives, socials, culturals...

L'itinerari formatiu personalitzat és la trajectòria formativa que l'alumne fa, amb el suport de l'equip docent, la família i els agents educatius de la comunitat, per tal de construir amb èxit el seu propi projecte de vida. Aquest itinerari haurà d'incloure i integrar les experiències d'aprenentatge que tenen lloc en l'àmbit de l'educació formal i també en els diferents espais educatius pels quals transita l'alumne.

La possibilitat d'establir connexions entre diferents experiències i contextos educatius esdevé un factor rellevant a l'hora d'atribuir sentit als aprenentatges fets per l'alumne i, per tant, un factor clau en l'assoliment de l'èxit escolar de tot l'alumnat.

És en aquest sentit que, des del centre educatiu, en col·laboració amb la família i altres agents educatius de la comunitat, caldria orientar l'alumne en la creació d'itineraris formatius personalitzats que connectin els aprenentatges que fa en els diferents àmbits educatius (formals i no formals) amb les seves necessitats, interessos i objectius. Els centres, des de l'orientació educativa i l'acció tutorial, tenen un paper clau a l'hora d'acompanyar l'alumnat i les seves famílies en la tria de propostes educatives de l'àmbit no formal existents al territori.

Acció prioritària d'aquesta línia d'intervenció:

- Creació d'itineraris formatius personalitzats que connectin educació formal i no formal segons les necessitats, interessos i objectius de l'alumnat.

4. Orientació d'àmbit comunitari a l'alumnat 0-20 i les seves famílies.

Actuacions adreçades a orientar l'alumnat i les seves famílies al llarg del procés formatiu i evitar l'abandonament escolar prematur.

Oferir a tots els estudiants i les seves famílies orientació personal, social, acadèmica i professional al llarg del procés educatiu s'ha demostrat una acció educativa determinant per a les seves oportunitats d'èxit educatiu, la seva inserció laboral i social. No assolir l'èxit escolar pot tenir conseqüències determinants sobre les persones a nivell individual i a nivell social: Afecta les seves vides limitant les seves oportunitats de participació social, cultural i econòmica en la societat.

Així doncs, des d'un enfocament inclusiu del sistema educatiu, l'orientació esdevé una responsabilitat transversal i compartida entre tots els agents educatius que acompanyen l'alumnat en el seu procés de formació: Centre, famílies i comunitat educativa. Des d'una acció comunitària coherent i coordinada caldrà orientar i acompanyar l'alumnat i les seves famílies al

llarg de tot el procés d'aprenentatge i, de forma molt especial, aquell alumnat més vulnerable o en risc d'abandonament escolar.

Caldria oferir orientació personalitzada en cada una de les etapes educatives i també acompanyament i seguiment personalitzat en tots aquells moments crítics de transició entre etapes educatives per la incertesa que generen: La transició de la família a l'escola (0-3), de l'escola infantil a la primària; de la primària a la secundària; el pas de la secundària obligatòria als ensenyaments postobligatoris i la de l'escola al món laboral.

L'orientació educativa s'ha demostrat també una acció eficaç a l'hora d'acompanyar i reorientar aquells joves que, un cop acabada l'etapa obligatòria, no s'han graduat o es troben en risc d'abandonament escolar. Caldrà fer el seguiment individualitzat d'aquests joves per tal d'acompanyar-los cap a trajectòries personals d'èxit.

Finalment, caldrà posar l'orientació educativa al servei de la personalització dels aprenentatges facilitant la connexió d'experiències d'aprenentatges que cada alumne fa en els diferents espais i temps educatius de l'àmbit formal i no formal. En aquest sentit, caldrà treballar per oferir una proposta diversificada d'espais de suport a la tasca escolar que doni resposta a les necessitats, interessos i objectius de l'alumnat.

Accions prioritàries d'aquesta línia d'intervenció:

- Creació d'un servei d'orientació d'àmbit comunitari (SOAC)..
- Suport diversificat a la tasca escolar.

5. Coordinació entre centres i projecció comunitària de la xarxa de centres.

Actuacions per impulsar i potenciar el treball i l'aprenentatge en xarxa entre tots els centres educatius de manera que es fomenti el coneixement i l'accés en igualtat de condicions a tota l'oferta educativa de la zona.

Els centres educatius són un node central de la xarxa educativa perquè, en ells, hi recau la competència de l'educació formal que acull tots els infants i joves de la comunitat.

A més, la seva acció és clau com a punt d'articulació des d'on avançar cap a entorns comunitaris d'aprenentatge més amplis.

Els Plans educatius d'entorn han de potenciar i facilitar la consolidació d'una xarxa de centres de qualitat amb la finalitat de contribuir a l'èxit educatiu de tot l'alumnat i a la cohesió social. Caldrà, doncs, planificar actuacions per dinamitzar i reforçar la xarxa entre centres, com la coordinació horitzontal, la creació d'espais de trobada i interacció entre professionals, la proposta d'activitats formatives intercentres o el disseny de mesures compartides .

D'altra banda, sovint, les diferents percepcions que es tenen dels centres educatius d'una mateixa zona poden estar marcades per hàbits consolidats, per prejudicis, per moviments demogràfics o per altres circumstàncies, cal avançar en la visibilitat d'una xarxa de centres educatius de qualitat de la zona.

Accions prioritàries d'aquesta línia d'intervenció:

- Projectió i difusió de l'oferta educativa d'una zona com un tot, donant a conèixer una xarxa de centres que comparteix objectius i projectes educatius.

Línies d'intervenció per desenvolupar l'objectiu 2: Potenciar l'educació en valors i el compromís cívic dels alumnes en un marc de convivència.

1. Promoció de la participació de l'alumnat en espais de lleure i en el lleure educatiu.

Actuacions orientades a donar a conèixer els espais de lleure del territori i fomentar la participació dels nois i noies en activitats de lleure educatiu i en entitats d'educació en el lleure.

La participació de l'alumnat tant en espais de lleure, entesos com a espais de trobada i relació que permeten diversió, descans i desenvolupament personal, com en entitats de lleure educatiu, és a dir, aquelles que tenen una clara intencionalitat pedagògica i educativa, possibilita que els nois, noies i joves adquireixin competències i habilitats socials, alhora que els converteix en protagonistes de la seva pròpia vida i en agents activament compromesos. És per això que és important que els nens, nenes, joves i les famílies coneguin els espais de lleure que ofereix el territori i les activitats que organitzen. Només des d'aquest coneixement es podrà impulsar la participació de tots els infants i joves, especialment els més vulnerables. Aquests espais esdevenen espais de relació i convivència, faciliten la inclusió i la cohesió social, reforcen el sentiment de pertinença alhora que faciliten contextos que ajuden a l'èxit educatiu.

Accions prioritàries d'aquesta línia d'intervenció:

- Elaboració del mapa d'entitats de lleure educatiu.

- Orientació a l'alumnat i a les famílies des de l'acció tutorial dels centres educatius.

2. Incentivació de l'associacionisme infantil i juvenil i altres formes de participació.

Actuacions que afavoreixin la participació dels infants i joves en el centre educatiu i en associacions culturals, cíviques i esportives.

Participar és ser i sentir-se part d'una organització. La participació és una manera d'unir esforços, de generar sentiment de comunitat i de crear un ambient inclusiu.

En l'àmbit educatiu participar vol dir, sobretot, ser protagonista del propi procés educatiu. La participació educativa és el camí per avançar en processos comunitaris de treball i aprenentatge en xarxa, orientats a l'èxit educatiu, a l'afavoriment de la convivència i a la millora de l'entorn.

Els centres educatius han de promoure la participació de tota la comunitat educativa i crear les condicions perquè pugui ser una realitat quotidiana en la vida del centre. Aprendre a participar, tant en la construcció dels coneixements a l'aula com en la vida del centre i de l'entorn, requereix actuacions i metodologies orientades a desenvolupar competències personals per formar persones responsables i una ciutadania compromesa i solidària.

D'altra banda, és molt clar que se n'aprèn participant; per això, la participació vol estructures que la facilitin i pràctiques que hi invitin. El centre educatiu ha de guiar l'exercici dels drets vinculats a la participació de l'alumnat: a la informació, a la llibertat de reunió i d'associació.

L'associacionisme infantil i juvenil és una forma de participació orientada a fer dels joves agents actius i compromesos, alhora que potencia el sentit de pertinença a un grup i a una societat.

L'associacionisme és, sens dubte, un espai d'aprenentatge, vivència i transmissió de pràctiques i valors democràtics de gran importància en la societat actual. És important estimular i promoure oportunitats i espais de participació activa i responsable d'infants i joves en diferents organitzacions, tant del centre com del territori: associacions d'alumnes i ex-alumnes, associacions infantils i juvenils, consell d'infants i joves...

Les dinàmiques socials d'avui en dia generen, a més a més, altres formes participatives que van més enllà de l'associacionisme i que possibiliten la seva participació en la vida comunitària (plataformes, assemblees, xarxes, etc...).

Acció prioritària d'aquesta línia d'intervenció:

- Dinamització de la implicació de l'alumnat en diferents espais de participació, tant dins de l'àmbit escolar com fora d'ell.

3. Promoció del Servei comunitari.

Actuacions orientades a implicar l'alumnat en la millora de l'entorn alhora que desenvolupa les habilitats i capacitats pròpies de la competència social i ciutadana.

El Servei comunitari és una acció educativa, de caràcter obligatori, recollida en el Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments d'educació secundària obligatòria. L'alumnat, treballant conjuntament amb entitats del territori a partir de necessitats reals, posa els seus coneixements, habilitats i esforços al servei i millora de l'entorn, alhora que adquireix els valors i habilitats propis de la competència social i ciutadana amb l'objectiu de millorar el seu entorn. En definitiva, aprèn, des de la pràctica, a ser un ciutadà compromès i responsable.

Acció prioritària d'aquesta línia d'intervenció:

- Constitució de comissions impulsores de Servei comunitari que detectin les necessitats reals, proposin projectes de Servei comunitari i facilitin el coneixement mutu entre els centres i les entitats de l'entorn.

4. Impuls d'accions orientades a millorar la convivència.

Actuacions orientades a capacitar infants, joves i la resta de la comunitat educativa per a la convivència i la gestió positiva dels conflictes.

Més enllà de les mesures parcel·lades, hem d'avançar cap a un plantejament integral i global de la convivència, partint d'un procés d'aprenentatge col·lectiu i amb una organització que gestioni, articuli i doni sentit tant a les actuacions com als processos.

Sovint, els conflictes presents als centres tenen el seu origen en l'entorn. És per això que caldria un treball coordinat entre diferents espais educatius, tant formals com no formals i informals, en el benentès que la permeabilitat entre els diferents espais pot afavorir la transferència de valors, creences, actituds compartides i el desenvolupament de capacitats i hàbits relacionals.

Cal avançar cap a un Projecte d'àmbit comunitari de convivència (PdAC-Convivència) que doni una resposta comunitària als reptes convivencials.

Acció prioritària d'aquesta línia d'intervenció:

- Elaboració d'un Projecte d'àmbit comunitari de convivència (PdAC-Convivència).

Línies d'intervenció per desenvolupar l'objectiu 3: Potenciar la implicació de les famílies en l'educació dels fills i filles i la participació en la vida escolar.

1. Promoció de l'acollida a les famílies.

Actuacions per proporcionar la informació, orientació i suport necessaris a les famílies, especialment a aquelles amb dificultats específiques. Actuacions de centre coordinades i complementàries amb els plans d'acollida municipals i/o comarcals.

El procés d'acollida als centres educatius esdevé un element clau per a la creació de vincles, per tal d'establir un bon clima relacional i afavorir la participació i implicació en la comunitat de tots els seus membres. Es tracta d'un procés continu, no restringit al moment d'arribada, en què s'ha de compartir què es fa, per què es fa, com es fa i quins són els mitjans de participació.

És important que cada família rebi la informació i el suport necessari per respondre a les seves necessitats específiques i per possibilitar l'accés a tots els recursos i serveis amb igualtat d'oportunitats. Aquest fet té una especial importància en el cas de famílies nouvingudes que desconeixen el nostre sistema educatiu o en aquelles que, per diverses circumstàncies, es troben allunyades del món escolar. En ambdós casos caldrà actuar per tal d'aconseguir que puguin ser un referent positiu i col·laborador en l'educació dels seus fills i filles. En aquest sentit, el Departament d'Educació posa a disposició dels centres l'aplicació informàtica "Escola i Família. Junts X l'Educació"¹, que ofereix orientacions i recursos sobre acollida.

Per donar continuïtat i coherència als diferents processos d'acollida, és convenient que els plans d'acollida de centre es trobin alineats amb els plans d'acollida municipals, tot essent

¹ [Escola i Família: Junts X l'Educació](#)

aquests instruments d'informació i formació per facilitar la integració òptima de la família nouvinguda en el mínim temps possible.

Acció prioritària d'aquesta línia d'intervenció:

- Elaboració d'un Pla comunitari d'acollida de famílies.

2. Implicació de les famílies en l'educació dels fills i filles.

Actuacions que facilitin la implicació de les famílies en els processos educatius dels seus fills i filles des de l'etapa 0-3 anys i al llarg de tota l'escolarització.

La corresponsabilitat entre el centre i la família en el procés educatiu és un valor associat i un element clau per a l'èxit educatiu dels nois i noies. Caldria buscar i aplicar les estratègies adequades perquè l'exercici de la responsabilitat educativa es desenvolupi de manera coherent, coordinada i ajustada a les diferents etapes educatives.

És important tenir en compte la rellevància de l'etapa 0-3 anys per al posterior desenvolupament dels infants. Des dels espais educatius i en xarxa amb totes les entitats que treballen amb aquesta franja s'hauria de tenir present l'acompanyament necessari a les famílies, tot desenvolupant accions orientades a la socialització dels seus fills i filles alhora que s'hi estableixen vincles i es faciliten espais per compartir vivències i experiències entre pares i mares.

En el marc de l'ensenyament obligatori, els centres educatius, des de l'acció tutorial, haurien de facilitar a les famílies informació i orientació per tal que puguin implicar-se en el procés educatiu dels seus fills i filles i col·laborar en el desenvolupament personal i social de l'alumnat. A l'aplicació informàtica "Escola i Família. Junts X l'Educació", en el tema *d'Acció tutorial compartida*, s'hi poden trobar orientacions i recursos per facilitar l'acompanyament escolar i educatiu de l'alumnat de forma conjunta amb les famílies. Així mateix, en el tema *Carta de compromís educatiu*, s'hi troben propostes i recursos per utilitzar l'addenda de continguts específics addicionals com una eina que faciliti el seguiment de l'alumnat i el compromís i la implicació de les famílies en el procés educatiu dels fills i filles.

D'altra banda, és una evidència compartida que la integració i connexió entre els diferents contextos d'aprenentatge -formals i no formals- contribueixen a la millora de la formació i a l'increment de les possibilitats d'èxit educatiu i personal de l'alumnat. Des l'acció tutorial caldria difondre entre les famílies l'oferta formativa de l'entorn en temps no lectiu per facilitar la seva

implicació en la construcció d'itineraris formatius personalitzats d'acord amb les necessitats i interessos dels fills i filles.

Accions prioritàries d'aquesta línia d'intervenció:

- Impuls de l'acció tutorial compartida; divulgació de l'aplicació informàtica "Escola i Família. Junts X l'Educació"; elaboració d'orientacions per avançar cap a l'acció tutorial compartida.
- Suport a les famílies en tècniques d'acompanyament escolar a casa.
- Impuls d'espais familiars (0-3).

3. Promoció de la participació de les famílies.

Actuacions orientades a fomentar la participació de les famílies en la vida escolar.

La Llei d'educació estableix que les mares, els pares o els tutors o tutores legals tenen el dret a participar en la vida del centre per mitjà del consell escolar i dels altres instruments de què es dotin els centres en exercici de llur autonomia. Per aquest motiu, i perquè són molts els informes i estudis que associen l'èxit acadèmic i educatiu dels infants i joves amb variables que depenen directament de l'acció i implicació de la família en els processos escolars, caldria dur a terme accions per fomentar la participació de les famílies en l'entorn. L'aplicació informàtica "Escola i Família. Junts X l'Educació", en el tema *Participació*, recull orientacions i recursos per facilitar la participació de les famílies en la vida del centre.

Així mateix, s'hauria de considerar també el paper clau que representen les AMPA en la dinamització de la participació de les famílies, alhora que caldria anar avançant en la seva coordinació per tal de poder dissenyar un pla territorial comú que proposi activitats extraescolars coherents i coordinades, activitats formatives per a famílies i faciliti l'intercanvi d'experiències entre AMPA.

Accions prioritàries d'aquesta línia d'intervenció:

- Programes de suport per a la dinamització de les AMPA.
- Coordinació de les AMPA.

4. Promoció de la formació de les famílies.

Actuacions orientades a donar resposta a les necessitats formatives de les famílies.

La relació de les famílies amb els fills i filles, les expectatives sobre el seu futur o l'acompanyament que poden proporcionar-los en el procés escolar són alguns dels elements clau per a l'èxit escolar i educatiu de l'alumnat. Els centres educatius, des del coneixement de cada realitat i dels interessos i necessitats detectades, haurien d'impulsar i dinamitzar activitats formatives i espais d'interacció entre les famílies amb l'objectiu de promoure entre elles l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques, i alinear, sempre que sigui possible, els temes formatius per a les famílies amb els temes que es treballin a l'acció tutorial.

Tanmateix, el context social és una realitat canviant i, en conseqüència, la tasca d'educar es fa cada vegada més complexa. Actualment, a Europa s'ha obert un debat sobre l'exercici de les responsabilitats parentals en el context dels canvis socials, jurídics i econòmics que afecten el desenvolupament de la vida diària de les famílies. En aquest debat sorgeix el concepte de parentalitat positiva. La formació en tècniques de parentalitat positiva pot contribuir a afavorir un entorn de benestar emocional, social i físic i augmentar les fortaleces personals dels fills i filles.

L'aplicació informàtica "Escola i Família. Junts X l'Educació", en el tema *formació*, ofereix orientacions, propostes i recursos per impulsar i promoure activitats de formació que afavoreixin la implicació de les famílies en l'educació dels fills i filles. Al web Família i Escola pot trobar-se un ventall ampli de mòduls formatius per a les famílies alineats amb els mòduls formatius per a l'alumnat que es treballen a l'acció tutorial.

Acció prioritària d'aquesta línia d'intervenció:

- Formació sobre parentalitat positiva.

Línies d'intervenció per desenvolupar l'objectiu 4: Promoure l'educació intercultural i l'ús social de la llengua catalana com a element de cohesió social.

1. Promoció de l'educació intercultural.

Actuacions orientades a desenvolupar la competència intercultural en la comunitat educativa per poder atendre l'alumnat en la seva diversitat i gestionar contextos multiculturals.

Les societats actuals es caracteritzen per una alta complexitat i pluralisme. La bona gestió d'aquesta complexitat comportarà una societat més cohesionada i inclusiva. Per assolir-ho caldria que tota la societat desenvolupi la competència intercultural. Aquesta competència es pot concebre com el compendi de coneixements, habilitats i actituds necessaris per desenvolupar amb solvència una interacció positiva a l'hora d'abordar situacions i contextos de diversitat cultural.

La interacció positiva en termes de la competència intercultural seria aquella que permet:

- Comprendre i valorar les persones d'altres orígens culturals, així com els contextos on hi ha diversitat cultural com un element de riquesa.
- Establir relacions positives i constructives entre persones que tenen altres llengües i formes de pensar, sentir i actuar.
- Interactuar amb els altres valorant les diferents filiacions culturals.
- Comprendre's un mateix i les seves múltiples pertinences culturals.
- Interioritzar un marc de valors i drets democràtics compartits i aquells altres elements que configurin, també, una identitat col·lectiva.

Tot l'alumnat ha de ser capaç de viure en una societat plural. Per aconseguir-ho caldria que els docents i la resta de la comunitat educativa tinguin competència intercultural que els permeti gestionar contextos multiculturals, atendre tot l'alumnat des de la seva singularitat, acompanyar-lo en la construcció d'una identitat de múltiples pertinences alhora que se l'educa en uns valors i drets compartits.

L'educació intercultural ha de desenvolupar-se de manera interdisciplinària, treballant tots els agents educatius en equip a l'hora de dissenyar i realitzar activitats en un pla d'entorn.

Acció prioritària d'aquesta línia d'intervenció:

- Tallers a centres sobre educació intercultural.

2. Promoció de l'ús social de la llengua catalana.

Actuacions orientades a impulsar i potenciar l'ús social de la llengua catalana com a eina de cohesió social.

En una realitat plurilingüe com l'actual societat catalana, la llengua catalana, entesa com a eina bàsica de comunicació, esdevé un element de cohesió entre parlants habituals de la llengua i els nous parlants. El coneixement de la llengua comuna garanteix la cohesió i la igualtat d'oportunitats per a tothom. De la mateixa manera, la sensibilització respecte a la diversitat lingüística esdevé, especialment en entorns multilingües, una eina imprescindible per a la construcció d'una societat cohesionada i equitativa.

Treballar a favor de l'ús de la llengua pot ajudar no únicament a canviar actituds força arrelades que dificulten la normalització del seu ús i la seva adopció com a llengua de cohesió, sinó també a millorar el respecte i la valoració de totes les llengües i la seva aportació com a patrimoni de la humanitat i com a pont entre les persones de diverses procedències. Així mateix, el respecte a la diversitat cultural i lingüística passa perquè cadascú valori la seva llengua i la seva cultura. En aquest sentit, les persones del país d'acollida valoren la llengua catalana com un dels trets identitaris més significatius de la seva societat. La llengua, entesa com a eina bàsica de comunicació quotidiana, esdevé un pont que cohesionava les persones de fora i les del país acollidor, sense oblidar que, en la defensa de la llengua, hi ha el respecte i la defensa de la realitat plurilingüe.

Tenint en compte aquestes evidències, des dels centres educatius, caldria sensibilitzar la comunitat educativa (professorat, monitors i monitores, voluntaris i voluntàries, famílies...) sobre la conveniència de promoure el català com a llengua vehicular i d'ús en espais informals del centre (menjador, sortides, patis...) i orientar sobre estratègies metodològiques en contextos de diversitat lingüística.

Els centres educatius haurien de difondre aquelles propostes de l'entorn que incentivin l'ús social de la llengua, promoguin el coneixement de costums i tradicions propis i el reconeixement i valoració de la diversitat cultural i lingüística.

Seria d'especial interès també donar a conèixer, a pares i mares de l'alumnat nouvingut, activitats i recursos per a l'aprenentatge de la llengua catalana.

D'altra banda, els espais educatius de l'àmbit no formal ofereixen oportunitats d'ús significatiu de la llengua catalana com a espais de convivència i d'interacció positiva i lúdica. Caldria, doncs, establir mecanismes de coordinació amb les entitats de l'entorn i els responsables dels

diferents espais i temps educatius per fomentar l'ús del català en les activitats complementàries i extraescolars culturals, esportives, artístiques o de lleure educatiu.

Accions prioritàries d'aquesta línia d'intervenció:

- Mòduls de sensibilització sobre la importància de l'ús social de la llengua i la interculturalitat.
- Tallers de llengua i socialització de famílies.

3. Reconeixement i valoració de la diversitat lingüística i cultural.

Actuacions per impulsar el reconeixement i la valoració de la diversitat lingüística i cultural com a patrimoni comú.

Fer present la diversitat de llengües que coneixen les persones de la comunitat educativa és un enriquiment que afavoreix la sensibilització per la realitat plurilingüe i pluricultural, facilita els vincles entre les persones de diverses procedències i obre noves oportunitats d'èxit educatiu. Reconèixer la diversitat lingüística i cultural passa per valorar i respectar la llengua i la cultura pròpies i la dels altres, per sentir-se acollit i reconegut per un entorn que valora la diferència i les singularitats culturals.

Caldria treballar per visibilitzar la diversitat lingüística i cultural existent en el territori com un patrimoni comú. Serà important promoure actuacions diverses sobre les diferents llengües i cultures presents. Espais de proximitat com les biblioteques escolars i municipals promouen i dinamitzen actuacions que evidencien la riquesa cultural i lingüística de l'entorn, tot esdevenint catalitzadors d'inclusió i cohesió social.

Les llengües sumen, mai no resten. És important per al desenvolupament personal mantenir el domini de la llengua d'origen ja que l'autoestima augmenta en situar-se en una condició més favorable respecte a l'aprenentatge perquè el coneixement de diferents llengües en facilita el de qualsevol altra.

El reconeixement del bagatge cultural i lingüístic esdevé especialment important en el cas d'alumnat i famílies immigrades ja que afavoreix l'equilibri emocional i, en conseqüència, el desenvolupament personal. A Catalunya comptem amb un gran nombre de llengües de la nova ciutadania. Oferir la possibilitat d'aprenentatge d'algunes de les llengües familiars en horari lectiu i no lectiu i obert a tot l'alumnat pot representar un increment del capital social alhora que proporciona un espai idoni i enriquidor de relació i convivència.

Accions prioritàries d'aquesta línia d'intervenció:

- Dinamització de biblioteques municipals i/o escolars, com a punt de trobada d'inclusió i de facilitació de la participació i de la cohesió, orientat a l'acció comunitària i amb perspectiva intercultural.
- Formació en llengües d'origen: formació per a l'alumnat.

Línies d'intervenció per desenvolupar l'objectiu 5: Potenciar els estils de vida saludable i fomentar la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva.

1. Promoció d'estils de vida saludable des d'una perspectiva comunitària.

Actuacions per promocionar estils de vida saludable des d'una perspectiva comunitària.

Des de la perspectiva de salut, s'entenen els estils de vida saludable com el conjunt d'hàbits saludables que venen determinats per la interacció entre les característiques personals i les socials que donen com a resultat unes conductes saludables.

Educar als infants i joves en hàbits saludables i que ells els adoptin com a aspectes bàsics de la seva vida, és la mesura preventiva més eficaç per mantenir una bona qualitat de vida, fet que els ha de permetre desenvolupar-se de forma més plena i integral. Si bé és en l'àmbit familiar on els nois, noies i joves poden adquirir i adoptar aquests hàbits amb més facilitat, des de l'àmbit escolar i amb les entitats de l'entorn caldria promoure accions proactives per promoure els estils de vida saludable. Hem d'avançar cap a una xarxa en què tots els agents educatius s'impliquin en la implementació d'un projecte d'àmbit comunitari per promoure els estils de vida saludable i la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva.

Val la pena ressaltar l'impuls dels menjadors escolars, també en l'etapa de l'educació secundària obligatòria, com un recurs educatiu de primer ordre en l'adquisició d'hàbits saludables, tant en l'aspecte nutricional com en els horaris del àpat, i en la millora de la socialització.

D'altra banda, no podem oblidar la incidència de la malaltia mental en la taxa de fracàs escolar.

Caldria en el marc dels PEE preveure els instruments adequats per gestionar i coordinar els diversos agents implicats en la salut mental de l'alumnat (EAP, CESMIJ...) en pro del seu èxit educatiu.

Accions prioritàries d'aquesta línia d'intervenció:

- Promoció dels menjadors escolars a l'educació secundària.
- Elaboració, en el marc del Servei comunitari, d'un model transferible sobre estils de vida saludable.
- Creació d'un grup multidisciplinar, eficaç i coordinat, per atendre casos de la salut mental en infants i joves.

2. Promoció de la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva des d'una perspectiva comunitària.

Actuacions per promocionar la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva des d'una perspectiva comunitària.

Les recomanacions de l'OMS sobre la pràctica físicoesportiva (pràctica diària, pauses saludables en la jornada escolar i laboral..) posen en evidència els efectes positius que té en el procés de construcció d'una persona sana, equilibrada emocionalment i sobre la memòria i la capacitat d'aprenentatge. Així doncs, esdevé un element indispensable per al desenvolupament integral d'infants i adolescents.

Des d'aquesta perspectiva, caldria promoure espais, tant dins com fora l'horari lectiu, on els alumnes puguin compartir la pràctica de l'activitat física i establir vincles. L'ús d'instal·lacions del mateix centre, més enllà de l'horari lectiu, pot ser una mesura per afavorir aquesta acció. Així mateix, el Departament d'Educació, juntament amb la Secretaria General de l'Esport, promou el Pla Català d'Esport a l'Escola (PCEE) que té l'objectiu d'incrementar la participació de l'alumnat en activitats físiques i esportives en horari no lectiu, amb una incidència especial en el col·lectiu de noies. Caldria anar impulsant, des del PEE, que tots els centres en formin part.

Accions prioritàries d'aquesta línia d'intervenció:

- Promoció dels *Patís oberts* com a espais d'interacció i integració social a través de l'activitat física i esportiva.
- Implementació d'un projecte d'àmbit comunitari d'esport.
- Promoció del Pla Català d'Esport a l'Escola per potenciar la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva fora l'horari lectiu.

Tot i això, caldria avançar cap a una xarxa en què tots els agents educatius s'impliquin en la implementació d'un projecte d'àmbit comunitari per promoure els estils de vida saludable i la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva.

Accions transversals de l'objectiu 5:

- Implementació d'un PdAC de Salut i Esport (Estils de vida saludable).
- Promoció d'estils de vida saludable i activitats físicoesportives en els centres educatius.